

Autoritet kunde bevæge hele Thinget til at gaa den Vej. Dette kan jeg ikke anerkjende. Det forekommer mig, at det er en saa vigtig Sag, der her foreligger, og som har ligget for i saa lang Tid, og at der har været gjort saa mange Fordringer om, at der skal gaas frem paa denne Bane, at det vilde være uforsvarligt, isald Thinget vilde gaa hen og negte denne Sags videre Fremme; men iøvrigt har jeg det Haab, at det heller ikke skal lykkes det ærede Medlem at faae sin Mening sat igjennem. Naar det ærede Medlem derhos skildrede sig som en Mand, der særlig holdt paa Kommunernes Ret til selv at styre deres Skolevæsen, saa vil jeg kun sige, at der tager han vistnok feil; thi jeg antager næsten, at Flertallet af dem, der sidde her i Salen, ja maaste de Allesammen, netop ere af den bestemte Mening, at det er det, der bør ske, at Kommunerne selv komme til at styre deres Anliggender under Statens Tilsyn, og at det ikke vedbliver at være, som det nu er, at Staten har en temmelig overmægtig Indflydelse derpaa. Det ere vi vistnok Allesammen enige i; men naar det ærede Medlem ikke kan sige os, hvorledes vi skulle faae dette sat igjennem, saa forekommer det mig at være en altfor nem Stilling, han indtager, og en altfor stor Selvsorgudelse at stille sig op paa en Piedestal, som om han var den eneste ægte Kommunestolemand her i Thinget og derfor affstyr dette Forslag saa stærkt, at han slet ikke vil taale, at det gaar videre frem. Nei, det ærede Medlem kan være vis paa, at der er og har været mange Medlemmer her i Salen, der netop have gjort de samme Fordringer, som han nu gjør; men Listerne ere blevne ugunstige, det har ikke kunnet sættes igjennem. Derfor vil jeg aldeles ikke indbrømme det ærede Medlem, at han har nogen større Fortjeneste af Skolesagen end Andre, der ville gaa ind paa Forslaget, naar de kunne faae rettet deri, hvad de tro ikke at burde gaa ind paa fra et folkeligt Synspunkt. Jeg har allerede ifjor tilladt mig at udtale, at der i dette Forslag var mange gode Ting, der kunde bruges som et Grundlag for en videre Udvikling. Naar der her er flere Medlemmer, der have talt om, at man ikke kunde lægge nogen Vægt paa det Skolemøde, som har været afholdt her i Sommer, saa kan jeg aldeles ikke være enig i at frakjende dette al Betydning. Jeg tror, at det har en stor Betydning for en god Urvissel, om jeg saa maa sige, naar en saa stor Mængde af Skolelærerstandens her i Landet kommer sammen og offentlig udtaler sig om forskellige vigtige Punkter med Hensyn til Skolevæsenet. Naar de, der udtale sig, tale de af Erfaring, og den kan man have Godt af at høre, og mange Arter Erfaring er der komme til orde. Fremdeles er der af et Par Lærere gjort opmærksom paa, at det havde skurret i deres Øre, at Lærerne ogsaa vilde have Lønningsforbedring. Dertil vil jeg sige, at, dersom et saadant Møde,

som dette, havde tiet stille om dette Punkt, vilde man med Rette kunne have sagt det Samme, som man ellers siger ved andre Leiligheder; nemlig, at, naar den, der har Skoen paa og trykkes deraf, ikke skriger, saa er der Ingen, der veed, at det er saa slemt, saa tror Ingen, at det er saa slemt, som det i Virkeligheden er. At der er mange Skolelærerembeder, hvis Lønningsmidler ere for smaa, som ere saa smaa, at man ikke kan faae dygtige Lærerekræfter til at besætte dem med, er en Kjendsgjerning. Man ser jo Embeder blive opslaaede flere Gange, uden at der kommer Ansøgere dertil, og omsider ender det med, at man maa tage en Person, som ellers ikke anses for kvalificeret til at faae en saadan Bestilling. Dette har man været nødsaget til; men saa siger jeg: det er et Bevis for, at der i de Ægne, hvor dette er Tilfældet, ikke er gjort det, der skal gjøres fra det Offentliges Side for at give det fattige Barn den Undervisning, som han efter Grundloven har Ret til at faae. Det skulde vi at give ham, og derfor maa vi idetmindste paa disse Steder forbedre Skolelærernes Løn. Der maa lægges Mere til, og kan den enkelte Kommune ikke udrede det, saa er der andre Steder, hvorfra disse Midler skal og bør tages, hvis Staten vil opfylde sin grundlovmæssige Pligt. Det har altsaa slet ikke forarget mig at høre, at der er blevet talt om Lønningsforbedring paa Lærermødet. Om der er Nogen, der har overdrevet Fordringene, skal jeg lade staa hen, det veed jeg ikke, men det kan man altid beslippe, naar man kommer til at tage nærmere Bestemmelse om Lønningerne. — Ja, jeg vil kun sige Et til og det er, at der blev for nogle Aar siden holdt et temmelig talrigt Møde, ikke blot af Lærere men ogsaa af Mænd, der havde Interesse for Skolen, navnlig en stor Mængde af Bondstandens Medlemmer. Det blev holdt i Næsthus og der blev indgivet et Andragende deraf til Rigsdagen, og af det, der er fordret, er det Meste opfyldt i det Lovforslag, som her foreligger, og jeg skal til min afsøde Ven Bjørnbaks Vre sige, at de Fordringer, som der bleve gjorte, tror jeg billiges af en stor Mængde af Mænd i Landet rundt om, som interessere sig for Skolesagen. At der er Andre, der naturligvis ikke synes om det, er jo en Selvsjølge. Der er jo dem, der overdrive deres Forestillinger om Friskolernes Betydning. Jeg mener ikke, at de ikke have nogen Betydning. Ivertimod, jeg har ogsaa glædet mig ved at se dem komme frem, fordi jeg er overbevist om, at, om der ogsaa er Feil derved, er der ogsaa gode Sider. Man kan ikke saaledes i menneskelige Foretagender sselne Feilene fra det Gode og Værdifulde, der er altid noget Mangelfuldt derved; men fordi der kan være en enkelt Skyder, som der blev sagt, vil jeg aldeles ikke stemple nogen Skole som den, der er en strydende Folkeskole. Det kan, som sagt, godt være, at der kan være en enkelt Skyder,